Program

IL PENDOLO
komorní kantáta / chamber cantata (1998, 14´)

PENDOLO pro housle sólo / solo violin

VIDERUNT OMNES FINES TERRAE Psalmus 97, 3
pro dva kontratenoristy a komorní soubor
/ for two countertenors and chamber ensemble

GLORIA pro alt, dvoje housle a violu
/ for alto, two violins and viola

ANGELUS, Isai. 9, 6
pro dva kontratenoristy a komorní soubor
/ for two countertenors and chamber ensemble

MENTE
pro komorní soubor, pás a video
/ for chamber ensemble, tape and video
(2008; 16´)

text: **Peter Waterhouse: Prosperos Land**

ARIOSI
pro kontratenor a smyčce
/ for countertenor and strings
(2008; 12´)

TANDEM CAPUT METAM MORTI

COR MEUM

O GRANDE CORDIS SOLAMEN

JE VŠECHNO / EVERYTHING IS
pro komorní soubor
/ for chamber ensemble
(1992/2009; 5')

CORONIDE E MORTA
pro dva kontratenoristy, housle a violoncello
/ for two countertenors, violin and violoncello
(2000; 2´)

ZAHRADY NEBESKÝCH SLASTÍ / GARDENS OF HEAVEN'S DELIGHTS
pro dva kontratenory a smyčce
/ for two countertenors and strings
(2009; 10´)

IL PENDOLO (1998; 14´)
komorní kantáta

Komorní kantáta *Il Pendolo* / *Kyvadlo* vznikla v roce 1998 pro festival Forfest v Kroměříži. Koncipoval jsem ji do kruhového prostoru Rotundy v Květné zahradě, v jehož středu je zavěšena šestapadesátimetrová kopie Foucaultova kyvadla. Původní název zněl *IL PENDOLO O LA CONTESA DELLA ANIMA / KYVADLO ANEB SVÁR DUCHA* jako pocta kardinálu Hanibalu Schrattenbachovi, který jako jeden z prvních přivezl operu na Moravu. Kantáta podobna kyvadlu osciluje mezi sakrálním a světským. Vedle starozákonních *Žalmů* a *Proroctví Izaiášova* se objevuje sólové *Pendolo*, pomyslně se míhající kyvadlo.

MENTE (2008; 16´)
text a čtení Peter Waterhouse, video Tomáš Hrůza

Východiskem skladby byla sbírka *Prosperos Land* (2001) předního německy píšícího básníka Petera Waterhouse. Fascinován oproštěním pomalých obrazů jeho trojverší, která přeznívají do ticha (na každé straně sbírky není více jak devět řádků) jsem požádal Petera Waterhouse o předčítání vybraných veršů a jednotlivých slov. Z nich jsem vytvořil zvukové obrazy a ty dál proměňoval společně s vizuálním umělcem Tomášem Hrůzou.

Zvukově vizuální kompozice *Mente* vznikla na objednávku Literaturwerkstat Berlin pro *Poesiefestival Berlin 2008*.

ARIOSI (2008; 12´)
tři scény pro kontratenor a smyčce

Tři stylizovaná hudební gesta, která symbolizují afekty hněvu (1. *Tandem caput metam morti*), žalu (2. *Cor meum*) a radosti (3. *O grande cordis solamen*), tvoří trojici kontrastních scén. Odkazují k operám Torso (2003) a Noci Dnem (2005). Vynětí z jejich původního kontextu a oproštění od předchozích příběhů zdůrazňuje stylizovanost afektů a nadosobnost gest.

JE VŠECHNO (1992 / 2009; 5´)
proznívání pro komorní soubor a znějící prostor

Skladba *Je všechno* je cestou zvuku od chvění k tónu a návratem tónu zpět ke chvění. Patří do skupiny skladeb, inspirovaných jihoamerickými rituály a vycházejících z kultovní funkce hudby. Zpěváci a hráči se zde stávají nástrojem, splývají s prostorem i svými nástroji. Skladba je věnována souboru DAMA DAMA. Jako televizní balet byla realizována ČT Ostrava v roce 1992.

CORONIDE E MORTA (2000; 2´)
pro dva kontratenoristy, housle a violoncello

Lamento z opery Coronide (2000), v němž bůh Apollón lká společně s jinochem Dafnim nad zbytečnou smrtí nymfy Korónis, kterou jí bůh sám způsobil kvůli domnělé nevěře.

ZAHRADY NEBESKÝCH SLASTÍ (2009; 12´)
pro dva kontratenoristy a komorní soubor

Smuteční hudební scény inspirované pohádkou Julia Zeyera *Radúz a Mahulena* a texty Otokara Březiny.

JAN MIKUŠEK

Narozen v roce 1970 ve Valašském Meziříčí. Studoval na konzervatoři v Brně cimbál a dirigování u dir. Evžena Holiše. V roce 1991 se stal dirigentem MPS Beseda ve Valašském Meziříčí a zároveň druhým dirigentem Českého filharmonického sboru Brno. Ve studiu dirigování pokračoval na pražské AMU, kde absolvoval u dirigenta Fr. Vajnara. Dirigoval muzikály Hair, Rusalka, pro divadlo J. K. Tyla v Plzni aranžoval a nastudoval rockovou operu Juno a Avos. Od r. 2000 je dirigentem komorního sboru Vox Nymburgensis.

Při studiích se začal věnovat i zpěvu, nejprve u Marcyna B. Sczycińského, následně pak u Terezie Blumové. Pravidelně se účastnil mistrovských kurzů u Maria van Alteny. Zabývá se provozování tzv. staré hudby (Capella Regia, Musica Florea, Ritornello, Societas Incognitorum, Collegium vocale 1704 atd.), spolupracoval s Jiřím Stivínem a souborem Ensemble Damian (opery T. Hanzlíka a V. Zouhara). V repertoáru má díla J. S. Bacha (Matoušovy pašije, mše), G. F. Händela (Mesiáš, Janovy pašije), oratoria a kantáty G. Carissimiho, G. B. Pergolesiho, A. Vivaldiho, A. Draghiho, J. H. Wiederera. V mužském kvartetu Affetto svůj záběr rozšiřuje i na hudbu soudobou a experimentální (M. Štědroň, M. Košut, J. Meisl, A. Pärt...).

Od r. 2004 je stálým hostem Národního divadla v Praze (Dominik Hašek v opeře Nagano, Hephaestion – Slzy Alexandra Velikého v r. 2007). V současné době vystupuje v Národním divadle po boku Soni Červené v opeře Zítra se bude..., pojednávající o procesu s Miladou Horákovou a v inscenaci J. A. Pitínského Radúz a Mahulena (hudba Vít Zouhar).

Je spoluzakladatelem Mezinárodního festivalu cimbálu a aktivním hráčem na tento nástroj. Premiéroval řadu skladeb pro cimbál (Trifolium A. Tučapského, Mazel Tow VI. Wimmera, Žalmy Sv. Havelky, Koncert pro cimbál a orch. Jana Meisla).

STEVE WÄCHTER

Narozen v roce 1979 v Drážďanech. V roce 2008 absolvoval jako magistr na drážďanské vysoké hudební škole v oboru kontratenor. Absolvoval několik pěveckých kurzů – operní árie u A. Schmidta (2003), písňovou interpretaci a barokní zpěv u O. Bära (2003) a B. Schwarze (2004). Jako sólista vystoupil poprvé v altovém sólu Händelova oratoria Esther na Jarním koncertu v Drážďanech. Následovala řada dalších vystoupení v Bělehradě, Schwerinu, Halle, Berlíně, Herrensburku u Stuttgartu, Bamberku, Braunschweigu, Rheinsbergu, Frankfurtu nad Mohanem a Výmaru. Jeho repertoár zahrnuje díla Monteverdiho (Mariánské nešpory), Vivaldiho (Stabat mater), Händela (Saul), Bacha (kantáty a oratoria), ale i Orffa (Carmina burana) a Bernsteina (Chichesterské žalmy). Z operního repertoáru zpíval Harryho (Britten: Albert Herring), Orfea (Gluck: Orfeo ed Euridice) a ztvárnil titulní roli v Händelových operách Amadigi, Giulio Cesare in Egitto, Othone a Orlando. V Opeře národního divadla Praha vystupoval v Myslivečkově Antigonaas Euristeo (2006) a v Hazlíkově Lacrimae Alexandri magni (2007). V současné době jej lze vidět v produkcích ve Schwerinu (Giulio Cesare/Händel) a Halberstadtu/Quedlinburgu (Orlando/Händel).

VÍT ZOUHAR

(narozen 1966) hudební skladatel, muzikolog a vysokoškolský pedagog. Hudební vzdělání získal v mládí od svých rodičů. Skladbu vystudoval na Janáčkově akademii múzických umění v Brně (Ištván, Piňos) a na Hochschule für Musik u. darstellende Kunst Graz (Pagh-Paan, Pressl), muzikologii na Masarykově univerzitě v Brně. Disertaci obhájil na JAMU v Brně. Kompoziční kurzy absolvoval na Accademia Chigiana v Sieně (Donatoni) a v Darmstadtu (Cage, Xenakis). Je autorem oper Coronide (2000) a Torso (2003, společně s T. Hanzlíkem), které uvedlo Národní divadlo v Praze, Teatro Asioli Corregio a opery Noci dnem (2005), jež vznikla na objednávku Národního divadla v Brně. Mnoho jeho skladeb vzniklo z podnětu souborů Dama Dama, Ensemble Damian, Duo Ardašev, Malle Symen Quartet a festivalů Baroko Olomouc, Concentus Moraviae, Expozice nové hudby Brno, Forfest Kroměříž, Mladé pódium ad. Zouhar inicioval vznik programu Slyšet jinak, který je zaměřen na komponování v hudební výchově. Od roku 1992 přednáší na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

ENSEMBLE DAMIAN

Od prvního veřejného vystoupení v roce 1995 se Ensemble Damian zaměřuje téměř výhradně na interpretaci barokní a minimalistické hudby. V první oblasti čerpá z bohatého fondu českých a moravských archivů, ve druhé spolupracuje převážně se skladateli V. Zouharem a T. Hanzlíkem, který je zároveň uměleckým vedoucím souboru. Ensemble Damian má pohyblivý počet členů podle provozovaných skladeb. V největším obsazení dosahuje velikosti komorního orchestru a komorního sboru. Pro jeho vokalisty je příznačné používání rovného hlasu s přirozenou barvou nezatíženou vibrátem a jinými operními zvyklostmi. Pro interpretaci barokní hudby používá kopií dobových nástrojů. Soubor se rovněž snaží opouštět schéma klasické koncertní prezentace a koncipovat své programy do tematicky propojených ploch. V posledních letech se věnuje scénickému provádění barokních i soudobých kantát, oratorií a oper.

IL PENDOLO (1998)

Viderunt omnes fines terrae / Psalmus 97, 3

Viderunt omnes fines terrae salutare Dei nostri:	Viděly všechny končiny země spásu Boha našeho.
jubilate Deo omnis terra.	Plesej Bohu celá země.

Angelus / Isai. 9, 6

Puer natus est nobis, et filius datus est nobis: cujus imperium super humerum ejus:	Dítko narodilo se nám a Syn dán jest nám, jehož knížectví spočívá na rameni jeho;
et vocabitur nomen ejus magni consilii Angelus.	a slouti bude jméno jeho Anděl veliké rady.

MENTE* (2008)

Text: Peter Waterhouse: ***Prosperos Land*** (2001)

Die Bäume drehen sich	Stromy se otáčejí
Die Häuser drehen sich	Domy se otáčejí
Die Äpfel rollen	Jablka se koulejí
Die Kinder Rollen	Děti se koulejí
Und die Wege	A cesty
kreisen wie Zeiger	krouží jako ručičky
Die zehn Sterne flimmern in den Fingerspitzen	Deset hvězd se mihotá na špičkách prstů
Mente	Mente
Matthäus	Matthäus
Magdalena	Magdalena
Ich blinzele und Palästchen und Meerchen rufen April April	Mžikám a paláce a pohádky volají april april
Nacht ruft Nacht Nacht	Noc volá noc noc
Nacht blinzelt diese ganze Nacht	Noc mžiká tuto celou noc
In der Nacht zuckt Pferdefell oder Fisch	V noci se škubou koňské potahy nebo ryba
Ich blinzele und sehe mich Zweijährigen oder Dreijährigen Dreißigjährigen Wievieljährigen	Mžikám a vidím sebe sama dvouletého nebo tříletého třicetiletého kolikaletého
Das Kirchhaus rauscht lang	Kostelní budova dlouho šumí
Bankleer ist Aquileias Dom	Liduprázdný je Aquilejský dóm
Domtorgriff er ist kalter Buchstabe	Madlo od dómu je chladné písmeno
Handsonne mit der ich eintrete in die Kirche	Ruční slunce s nímž vcházím do kostela
Baum steht offen das Haus unterirdisch	Strom stojí otevřen podzemní dům
Einer stirbt gut	Jeden umírá dobře
Einer wird Mond	Jeden se stane měsícem
Eine Straße wird	Jedna cesta se stane
Ein Haus Ein Haus Ein Haus verwandelt sich in ein Haus	Jeden dům Jeden dům Jeden dům se proměňuje v jeden dům
Zweimal	Dvakrát
Ostern auf den Wangen	Velikonoce ve tvářích
In allen vier	Na všech čtyřech
Himmelsrichtungen	světových stranách
Gehen Sonnen auf	vycházejí slunce

ARIOSI* (2008)

Text: Jan Kopecký: ***Yta innocens*** (1728)

1. Tandem caput metam morti

Tandem caput metam morti,	Konečně smrti useknu hlavu
Juncta mihi manu sorti,	pravicí spjatou s mým osudem.
Plures manus possunt plura	Víc rukou dokáže více,
Duo unum vincunt crura	dvě paže nad jednou zvítězí.
Nemo resistit duobus	Žádný se nebude protivit dvěma,
Ambo sumus Viri fortes,	oba přec jsme chrabří reci.
Tristes nemo timet mortes,	Pryč je strach z žalostné smrti,
Nullus par erit ambobus.	nikdo se nevyrovná dvěma.

2. Cor meum

Ubi cor meum?	Kde jsi mé srdce?
Ubi es o dulcis cor meum?	Kde jsi mé nejsladší srdce?
Quod dolor,	Jaký to žal,
nihil clamor.	k ničemu je nářek.
O te beatam!	Ó jak jsi blažená!
Ubi cor meum?	Kde jsi mé srdce?
Non piu di fiamma, e tosco	Už nikdy víc plamenem a jedem
Infetta ´l puro Ciel l'orribil fiato.	neznečistí jasné Nebe hrůzný dech.
Tornin le belle rose	Navraťte se krásné růže
Ne le guancie amorose	na líčka milostná,
Torni tranquillo il cor sereno ´l volto	Uklidni se srdce zjasni se tváři,
Io l'alma , e ´l fiato al crudo serpe ho tolto.	já duši a dech krutému hadu jsem odňal.
Malum malo compensabo. Nulli dispensabo	Zlo zlem oplatím, zločin objasním.
Me placatam indicabo scelus vindicabo	Nedojdu klidu, nepomstím zločin.
Tristis ero ultrix mortis, Moestae fiam victrix sortis,	Stanu se mstitelem žalostné smrti, zvítězím nad smutným osudem.
Postquam mortem vindicabo Tandem fletum tumulabo.	Jakmile pomstím smrt, pohřbím zároveň pláč.
Ubi hostis? Ubi ultor? Peri! stygem pete	Kde je nepřítel? Kde je mstitel? Zhyň, odejdi do podsvětí.
Ubi hostis? Ubi ultor? Cade! stygem pete.	Kde je nepřítel? Kde je mstitel? Padni, odejdi do podsvětí.
In me surgunt fluctus Irae, Tempestates furunt dirae	Vlna hněvu se zdvíhá ve mně, zuří strašlivá bouře.
In me surgunt fluctus Irae, totam sibi mentem rapit.	Vlna hněvu se zdvíhá ve mně, zachvacuje celou mysl.

3. O grande cordis solamen

O grande cordis solamen!	Ó veliké potěšení srdce!
Afflictae mentis levamen!	Útěcho ztrápené mysli!
Respiro, pono dolorem,	Opět dýchám, odkládám žal.
Sciendo soror sororem	Když sestra se dozví o sestře,
Chara vita potiri.	dosáhne klidu v žití.
Quisque suum libens videt,	Kdokoli vidí milého rád,
Quando adest, laetus ridet,	když s ním je, šťastně se směje,
Nil vult ultra sortiri.	netouží nalézti více.

Překlad: Kamil Harvánek

CORONIDE E MORTA* (2000)

Text: Un Pastore Arcade: ***Coronide*** (?1731)

Coronide mia,	Odešlas ze světa, má Korónido,
Tu più non vivi!	už nežiješ.
Ruscelli, e fonti,	Nechť potoky a studánky,
Foreste, e monti	hory a hvozdy
Piangano il mio	pláčou nad mým
Misfatto rio,	hanebným zločinem,
Per cui la bella	pro nějž má krásná
Mia Pastorella	pastýřka
Di vita uscivi;	odešla ze světa.
E oscuro velo	Nechť temný závoj
Ricopra il Cielo	pokryje nebe
Smorzando quella	a uhasí onu
Viva facella,	živou pochodeň,
Ch' accende il dì.	jež zažíhá den.

ZAHRADY NEBESKÝCH SLASTÍ* (2009)

Texty:
Julius Zeyer: ***Radúz a Mahulena*** (1896),
Otokar Březina: ***Tajemné dálky*** (1895)

Matko! Můj otče, k srdci svému přiviň mě! Já strádám, slyšíš? Strádám bolestně! O tom okamžiku, v němž bych objal tě, jsem v mukách snil... A nyní kamenná tvá ramena se vzpouzejí, by obejmula mě... Ó, jest mi, jako bys mě v hněvu odpouzel... a zdá se mi, že půda kolíbá se pode mnou!

K nám mluvila touha a vášeň, hrůza, temná, temná kletba jen, touha, vášeň kletba temná jen. Má myšlenka s tvojí měla na tváři jeden jis křivý smích. Svůj žal jsem položil na stůl tvůj obětní. Ó teskná ta hvězda jasná v světle písní radostných, v světle zpěvu písní radostných.

---

*koláž: Vít Zouhar

Koncert v rámci festivalu
OPERA SCHRATTENBACH
který pořádá VOOR KUNST & TAAL ve spolupráci s Katedrou hudební výchovy PdF Univerzity Palackého v Olomouci, Muzeem umění Olomouc, za finanční podpory Olomouckého kraje, Statutárního města Olomouc, Česko-německého fondu budoucnosti a Ministerstva kultury ČR. Mediální partner ČRo – stanice Vltava.

Jan Mikušek kontratenor
Steve Wächter kontratenor
Peter Waterhouse recitace/reciter

Ensemble Damian:
Tomáš Hanzlík umělecký vedoucí
Lukáš Mik, Alena Strojilová violini
Braňo Lariš viola
Dalibor Pimek violoncello
Michal Reich contrabasso

Tomáš Hrůza video
Kateřina Zahradníčková produkce